

СУТНІСТЬ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМ РОЗВИТКОМ БАНКУ ЯК ОСНОВНОЇ ПЕРЕДУМОВИ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ

Семенюк Л.П., Сухецька А.О.

Харківський інститут банківської справи

Університету банківської справи Національного банку України

У статті розроблено та обґрунтовано концепцію управління фінансовим розвитком банку через систему прогнозування. Виділено внутрішню і зовнішню складові фінансової розвитку банку в контексті концепції сталого розвитку. Обґрунтовано класифікацію показників і заходи щодо підвищення фінансової розвитку банку. Проведений аналіз сутності фінансового розвитку банку у розвитку банку в цілому. Аналіз проведений на основі ґрунтовного розгляду та порівняння філософських та економічних розумінь складових цього поняття.

Ключові слова: розвиток банку, ефективність розвитку банку, управління банком, фінансовий розвиток банку, управління фінансовим розвитком банку.

Постановка проблеми. Сучасний розвиток економіки України, а також сучасний стан банківської системи України характеризується суттєвою зміною результатів функціонування банків. За таких умов банкам україні потрібно ефективно вирішувати завдання, що спрямовані на забезпечення їхнього майбутнього функціонування.

Оперативне та адекватне реагування як на внутрішні, так і на зовнішні чинники, що впливають на фінансову діяльність банку та на розвиток банку в цілому, – комплексне завдання, яка може бути вирішене завдяки гнучким підходам до управління фінансовим розвитком банку.

Формування таких підходів до процесу управління, опрацювання відповідних теоретичних, методологічних і прикладних питань, що розкривають усі аспекти управління фінансовим розвитком банку як в умовах стабільної економічної ситуації, так і, навпаки, в умовах нестабільності, – важлива і актуальна економічна проблема сьогодення [2].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню питань розроблення теорії і практики управління фінансовими ресурсами банку та банком в цілому, питань стратегічного управління банківською діяльністю приділили багато уваги та зробили значний внесок вітчизняні і закордонні науковці: О.А. Кириченко, А.Л. Гапоненко, А.В. Головач, Л.Д. Забродська, В.А. Забродський, М.О. Кизим, Л.О. Примостка, О.В. Раєвнева, Г.І. Філіна та інші [2].

Мета статті. Головною метою цієї роботи є проаналізувати такі поняття як розвиток, управління, управління розвитком банку, фінансовий розвиток банку та на основі цього аналізу розкрити сутність узагальнюючого поняття «управління фінансовим розвитком банку».

Виклад основного матеріалу. Коли йдеться про розвиток банку, потрібно орієнтуватися тільки на розвиток банку в розумінні поліпшення його стану, який характеризується певними досягнутими результатами. Так, у підтвердження цього можна навести такі визначення:

а) розвиток – це рух уперед, формування нових рис, становлення нових характеристик об'єкта, його еволюція, удосконалення, прогрес, розширення, ріст;

б) розвиток – це просування від простого до більш складного та ефективного [2].

Поняття «розвиток банку» пропонуємо розуміти як перехід банку від поточного стану до нового, поліпшення стану, який характеризується певними досягнутими результатами, що відповідають раціональній діяльності банку, тобто досягнутими локальними та загальними цілями [2].

Щодо визначення поняття «управління розвитком банку», то потрібно проаналізувати класичні підходи до розуміння поняття «управління».

Термін «управління» можна розуміти по-різному: це і наука, і майстерність, і функція, і процес, і апарат тощо. Наведемо деякі класичні визначення цього терміна:

а) система упорядкованих знань у формі концепцій, теорій, принципів і форм управління;

б) функція організованих систем, що спрямована на підтримку та оптимізацію системних характеристик, свідомий вплив на внутрішні і зовнішні процеси, створення різноманітності, регулювання, облік.

в) процес регулювання стану економічної системи об'єкта господарювання. Методи управління залежать від специфіки об'єкта, яким управляють, але завжди передбачає виділення періоду, на який поширюються управлінські рішення. Управління здійснюється відповідно до планів, які розробляють для періодів діяльності об'єкта [4].

Отже, сформулюємо загальне визначення «управління» – це неперервний процес впливу на об'єкт управління для досягнення кращих результатів за найменших втрат часу і ресурсів.

Фінансовий розвиток банку, урахувавши той факт, що розвиток – це досягнення поліпшеного стану, є запорукою успішного розвитку банку загалом. Наведемо такі параметри фінансового розвитку:

а) динаміка абсолютного значення прибутку банку з урахуванням інфляційних факторів;

б) зміна в динаміці відносних коефіцієнтів прибутковості активів та капіталу;

в) зміна в динаміці ринкової частки банку за окремими напрямками діяльності (пріоритети банку в кредитуванні, інвестиційній діяльності, валютних операціях тощо) [6].

До цих параметрів слід віднести також підвищення рейтингу банку в порівнянні з банками-конкурентами.

Головним інструментом забезпечення фінансового розвитку банку є фінансова стратегія його розвитку як невід'ємна частина загальної стратегії розвитку банку. Інакше, це підсистема корпоративної стратегії розвитку у формі довгострокової програми конкретних дій із формування і використання фінансових ресурсів банку для досягнення стратегічних конкурентних переваг [6].

З розвитком банківської системи і посилення конкуренції банки більшу увагу стали приділяти пошукові та впровадженню сучасних методик і рекомендацій стосовно побудови та реалізації фінансової стратегії свого розвитку.

Під фінансовою стратегією розвитку банку розуміють ту частину його фінансової діяльності, що розрахована на строк більше ніж один рік і завдання якої загалом зводяться до генерування позитивного фінансового результату. Цьому можуть також сприяти технології використання зовнішніх заощаджень [5].

Основна мета загальної стратегії позиції банку – пов'язана з тенденціями розвитку ринку банківських послуг.

Складовими фінансової стратегії розвитку банку виступають [3]:

а) мета фінансової діяльності – підвищення рівня життя власників та акціонерів банку і максимізація його ринкової вартості;

б) фінансова політика як форма реалізації фінансової ідеології і фінансової стратегії розвитку банку в розрізі найважливіших аспектів фінансової діяльності на окремих етапах її здійснення з метою досягнення головної стратегічної цілі цієї діяльності;

в) фінансові стратегічні цілі – конкретний стан фінансових характеристик банку, досягнення яких є для нього бажаним і на досягнення яких спрямована його діяльність [6].

Успішне досягнення перспективних фінансових цілей банку забезпечується за умов чіткої координативної фінансової стратегії розвитку в системі стратегічного використання управління всіма його структурними підрозділами та ефективного використання його фінансових можливостей. Але виникають питання: як коректно та адекватно визначити ці фінансові цілі, до якого рівня повинна бути вдосконалена діяльність банку, чи потрібно орієнтуватися тільки на власний розвиток і намагатися поліпшити свій стан, у тому числі і фінансовий, чи потрібно порівнювати результати своєї фінансової діяльності з результатами фінансової діяльності інших учасників банківського бізнесу – банків-конкурентів [5].

Аналіз фінансових показників, які характеризують поточні фінансові позиції банку і його очікуваний стан, служить базою для прогнозування та визначення альтернатив управління фінансовим розвитком банку. На основі цього аналізу власники банківського бізнесу, керівники банківських установ, аналітичні служби банків мають змогу орієнтуватися в ситуації, що склалася для їхнього банку, та, орієнтуючись на визначені фінансові цілі, скорегувати свої дії щодо закріплення поточних результатів на майбутнє або забезпечення суттєво поліпшеного фінансового розвитку банку зокрема і розвитку банку в цілому [3].

Фінансовий стан є однією з найважливіших характеристик економічної діяльності підприємства в зовнішній середовищі. Він визначає конкурентоспроможність підприємства, потенціал у діловому співробітництві. За його показниками можна визначити, у якому ступені гарантовані економічні інтереси самого підприємства і його партнерів за фінансовими і іншими відносинами.

Фінансовий стан підприємства – це комплексне поняття, яке є результатом взаємодії всіх елементів системи фінансових відносин підприємства, визначається сукупністю виробничо-господарських факторів характеризується системою показників, що відображають наявність, розміщення і використання фінансових ресурсів.

Фінансовий стан підприємства залежить від результатів його виробничої, комерційної та фінансово-господарської діяльності. Тому на нього впливають усі ці види діяльності. Їх фінансовий аналіз є інструментом обґрунтування короткострокових

і довгострокових економічних рішень, доцільності інвестицій, засобом оцінки майстерності і якості управління. Прогнозування фінансового стану підприємства також є невід'ємним елементом його управління.

Прогнозування фінансової діяльності підприємства на сучасному етапі розвитку економіки є складним етапом фінансового планування. Досвід країн із розвинутою ринковою економікою свідчить про неухильне підвищення ролі фінансового планування на підприємствах, у фірмах і корпораціях. І це дає їм можливість уникати значних прорахунків і пов'язаних із ними втрат.

Фінансове прогнозування – це дослідження і розроблення можливих шляхів розвитку фінансів малого підприємства в перспективі. Фінансове прогнозування, як і фінансове планування, ґрунтується на фінансовому аналізі. На відміну від фінансового планування прогноз базується не тільки на достовірних даних, а й на певних припущеннях. Під час прогнозування вивчаються чинники, які вплинули на господарську діяльність малого підприємства та які будуть впливати в майбутньому.

Оскільки фінансове прогнозування – це припущення, то вивчається кілька альтернативних припущень і на їх підставі робиться прогноз. У зв'язку з цим фінансове прогнозування дає можливість порівнювати різноманітні варіанти розвитку малого підприємства й обирати оптимальні шляхи досягнення високої ефективності господарювання.

Одним із найбільш поширених методів короткострокового прогнозування економічних явищ є екстраполяція. Термін «екстраполяція» має кілька тлумачень. У широкому значенні екстраполяція – це метод наукового дослідження, що полягає в поширенні висновків, отриманих зі спостережень за однією частиною явища, на іншу його частину. У вузькому значенні – це визначення по ряду даних функції інших її значень поза цим рядом. Екстраполяція полягає у вивченні сформованих у минулому і сьогоденні стійких тенденцій економічного розвитку і перенесення їх на майбутнє.

Мета такого прогнозу – показати, до яких результатів можна дійти в майбутньому, якщо рухатися до нього з тією самою швидкістю або прискоренням, що й у минулому. Прогноз визначає очікувані варіанти економічного розвитку виходячи з гіпотези, що основні фактори і тенденції минулого періоду збережуться на період прогнозу або що можна обґрунтувати і врахувати напрямок їхніх змін у розглянутій перспективі. Подібна гіпотеза висувається виходячи з інертності економічних явищ і процесів.

Вирішення цих завдань базується на застосування важливого апарату фінансового планування, що спрямовується на перетворення цілей і завдань банку в конкретні (абсолютні й відносні) значення результативних фінансових показників через реалізацію комплексу заходів у сфері фінансів [4].

Етапами реалізації цих заходів мають бути:

а) побудова цільової фінансової моделі банку з визначеними цільовими значеннями параметрів банку (фінансових показників його діяльності);

б) обґрунтування прогнозних показників фінансових результатів;

в) побудова прогнозного балансу;

г) розроблення плану банківських операцій, бюджету банку та бюджетів структурних підрозділів;

д) складання плану організаційних заходів і визначення відповідальних за їх виконання [2].

Далі на завершальному етапі обов'язково повинен бути проведений аналіз результатів виконання

фінансових планів і завдань на підставі звітів про числові значення ключових показників за конкретний період. За результатами аналізу перевіряють правильність установлених причинно-наслідкових зв'язків між системою стратегічних цілей, оцінюють ефективність виконання формують найефективніші зв'язки і заходи на наступний період.

Проведений аналіз місця фінансового розвитку банку в розвитку банку в цілому, місця управління фінансовим розвитком банку у стратегічному фінансовому управлінні банком і стратегічному управлінні банком у цілому свідчить, що головною метою функціонування банків є забезпечення їхнього фінансового розвитку, що ґрунтується на раціональному та адекватному фінансовому управлінні в банку з метою досягнення визначених фінансових цілей [4].

З метою досягнення стану відповідності встановленої цільової фінансової моделі банку та забезпечення конкретних значень оптимальних фінансових показників діяльності банк повинен реалізовувати відповідну стратегію фінансового управління, що включає управління фінансовим розвитком банку, яке базується на встановлених орієнтирах оптимальних значень фінансових показників діяльності, для раціонального формування та використання своїх фінансових ресурсів. При цьому в рамках проведення оптимізаційних процедур слід урахувати об'єктивні обмеження фінансового та економічного змісту. Виходячи з цього, одним із найважливіших завдань банку є оптимальне розміщення його фінансових ресурсів, що дозволить успішно розви-

ватися та забезпечить йому перехід від поточного фінансового стану до нового, поліпшеного фінансового стану, який характеризується досягнутими раціональними фінансовими показниками діяльності. Вирішення цього завдання потребує впровадження сучасних методів аналізу, математичного апарату та інформаційних технологій з метою визначення науково обґрунтованих значень цих раціональних фінансових показників діяльності банку, на які треба орієнтуватися та яких треба досягати з метою здійснення фінансового розвитку банку зокрема і його розвитку в цілому. Тобто, на кожному етапі управління фінансовим розвитком банків треба обов'язково визначати цільові значення фінансових показників його діяльності, які формують цільову фінансову модель банку. У разі, якщо банк не має потрібних ресурсів, що можуть бути використані, постає завдання у знаходженні відповідних шляхів залучення коштів ззовні. Це наприклад, може бути вихід банку на зарубіжні ринки з метою запозичення додаткових коштів від іноземних інвесторів [2].

Висновки і пропозиції. Отже, здійснюючи систематизацію, пропонуємо розуміти поняття «управління фінансовим розвитком банку» як континуальну систему заходів щодо визначення і забезпечення науково обґрунтованих оптимальних фінансових показників діяльності банку, досягнення значень яких впливає на перехід банку від поточного фінансового стану до нового, поліпшеного фінансового стану, що характеризується цільовими значеннями його фінансових показників і відповідністю цільовій фінансовій моделі банку.

Список літератури:

1. Закон України «Про банки і банківську діяльність» від 07.12.2000 р. № 2121-III (зі змінами та доповненнями) I [Електронний ресурс]. – Режим доступу і www.rada.gov.ua
2. Самородов Б. В. Аналіз та визначення сутності управління фінансовим розвитком банку [Текст] / Б. В. Самородов // Збірник наукових праць «Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики». – Харків: ХІБС УБС НБУ – 2012. – Вип. 1(12). – С. 66-75.
3. Петрук І. Р. Фінансова стратегія як передумова успішного функціонування та розвитку банку [Текст] I І. Р. Петрук, Т. В. Дивульська II Вісник Національного університету водного господарства та природокористування: Зб. наук. праць: Серія «Економічні науки». – 2010. – Вип. 1(49). – С. 154-161.
4. Самородов Б. В. Місце управління фінансовим розвитком банку в системі його фінансового менеджменту [Текст] / Б. В. Самородов // Вісник Університету банківської справи Національного банку України (м. Київ). – 2012. – № 2(14). – С. 198-203.
5. Самородов Б. Методологічні основи застосування теорії оптимізації у банківській справі [Текст] / Б. Самородов // Вісник Національного банку України. – 2012. – № 7. – С. 58-61.
6. Самородов Б. Моніторинг підвищення рейтингу банку на основі оптимізації його фінансових показників [Текст] / Б. Самородов // Вісник Національного банку України. – 2012. – № 10. – С. 36-39.

Семенюк Л.П., Сушецкая А.А.

Харьковский институт банковского дела
Университета банковского дела Национального банка Украины

СУЩНОСТЬ УПРАВЛЕНИЯ ФИНАНСОВЫМ РАЗВИТИЕМ БАНКА КАК ОСНОВНОЙ ПРЕДПОСЫЛКИ ЭКОНОМИЧЕСКОГО РАЗВИТИЯ УКРАИНЫ

Аннотация

В статье разработаны и обоснованы концепцию управления финансовым развитием банка через систему прогнозирования. Выделены внутреннюю и внешнюю составляющие финансовой развития банка в контексте концепции устойчивого развития. Обоснованно классификацию показателей и мероприятия по повышению финансового развития банка. Проведенный анализ сущности финансового развития банка в развитии банка в целом. Анализ проведен на основе обстоятельного рассмотрения и сравнения философских и экономических соображений составляющих этого понятия.

Ключевые слова: развитие банка, эффективность развития банка, управление банком, финансовое развитие банка, управление финансовым развитием банка.

Semeniuk L.P., Suhetskaya A.A.
 Kharkiv Institute of Banking
 University of Banking of the National Bank of Ukraine

ESSENCE OF MANAGEMENT FINANCIAL DEVELOPMENT BANK AS THE MAIN PRECONDITION OF ECONOMIC DEVELOPMENT UKRAINE

Summary

The article developed and proved the concept of governance through financial development bank forecasting system. Allocated to the internal and external components of the financial development of the Bank in the context of sustainable development. Reasonably classification indicators and measures to improve the bank's financial development. The analysis of the essence of financial development bank in the development of the bank as a whole. Analyses based on thorough review and comparison of philosophical and economic reasons, the components of this concept.

Keywords: development bank, the effectiveness of the bank, bank management, financial development bank, the financial development bank.

УДК 336.71

КОРЕЛЯЦІЙНО-РЕГРЕСІЙНИЙ АНАЛІЗ ВПЛИВУ ФАКТОРІВ НА ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВОГО РЕЗУЛЬТАТУ БАНКІВ ХАРКІВСЬКОГО РЕГІОНУ

Сердюк Л.В., Савченко Г.О., Галіч О.Т.
 Харківський інститут банківської справи
 Університету банківської справи Національного банку України

У статті наведено основні показники і процедуру застосування кореляційно-регресійного аналізу для дослідження впливу певних факторів на фінансовий результат банків Харківського регіону як основного чинника фінансової стабільності банків. Обґрунтовується, що фінансовий результат – це категорія, що відображає в собі результативність діяльності банку у вигляді певного показника – прибутку або збитку. Банківський прибуток є одним із найважливіших показників ефективності функціонування банку, його стабільності. Особливу увагу приділено підходам до значущості таких факторів, як активи, зобов'язання та капітал. У результаті дослідження було визначено, що найбільший зв'язок впливу на фінансовий результат мають показники: зобов'язання та капітал.

Ключові слова: кореляційно-регресійний аналіз, коефіцієнти регресії, коефіцієнт множинної кореляції, коефіцієнти детермінації та еластичності.

Постановка проблеми. Дослідження стійкої фінансової стабільності банку не можливо уявити без використання сучасних методів економіко – математичного моделювання. На діяльність будь-якого банку впливають певні фактори, оцінити кількісні результати яких можливо за допомогою побудови і аналізу кореляційно – регресійної моделі. Для багатофакторних моделей чи явищ доцільно використовувати методи множинного кореляційно-регресійного аналізу, які дають змогу вивчити та кількісно оцінити вплив факторів та встановити закономірності функціонування і тенденції розвитку досліджуваної результативної ознаки.

Основне завдання кореляційно-регресійного аналізу полягає в аналізі статистичних даних для виявлення математичної залежності між досліджуваними факторами і встановлення за допомогою коефіцієнтів кореляції порівняльної оцінки щільності взаємозв'язку між ними.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. В практиці банків для оцінки фінансового результату широко використовуються математичні методи. Серед великої кількості моделей слід виділити такі статистичні методи, як методи трендового та кореляційно-регресійного аналізу. Питання щодо прогнозування розвитку банків за допомогою вищеписаних методів досліджені як вітчизняними, так і закордонними економістами, серед яких слід виділити таких, як А.М. Гольдберг, М.А. Корольов,

О.С. Кравець, Н. Дрейпер, Г. Сміт, Гострик О.М., Борох Ю.О., Бойко Л.О., Стригуль Л.С. В.М. Степанишин, Л.О. Тисовський та інші.

Постановка завдання. Метою проведеного дослідження є вивчення впливу таких факторів, як активи, зобов'язання та капітал на фінансовий результат банків Харківського регіону та на основі запропонованої регресійної моделі визначити найвпливовіший фактор на фінансовий результат банків Харківського регіону.

Виклад основного матеріалу. Банки у зв'язку із специфікою своєї діяльності займають особливе місце в економіці ринкового типу і, будучи тісно пов'язаними з усіма її ланками, значно впливають на життєдіяльність суспільства. Аналіз розглянутих в досліджуваній літературі характеристик фінансового результату різними вченими дозволяє зробити висновок, що фінансовий результат – це категорія, що відображає в собі результативність діяльності банку у вигляді певного показника – прибутку або збитку.

Найбільший вплив на формування фінансових результатів банку мають наступні внутрішні чинники: зміна обсягів кредитних та депозитних операцій, середня дохідність всіх активних операцій, розмір власного капіталу, структура кредитного портфеля та інші. Діяльність банків спрямована на отримання максимальної економічної вигоди, яка у формі кінцевого результату діяльності може бути